

KECSKEMÉTI LAPOK

Előfizetési díj: Egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr.,
negyed évre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 12 kr.

Hirdetmények jutányosan számíttatnak. — Nyilvántartási közlemény
soronként 30 kr.

Bélyegdíj minden beigtatás után 30 kr.

Politikai és társadalmi hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Szerkesztőség: V. Klapka-útea 162.

Kiadóhivatal: III. Jókai-útea 186. Telefon sz. 81.

hová az előfizetések, hirdetmények és a lap szétküldésére vonatkozó
felszólítások intézendők.

Közgyűlés.

A város törvényhatósági bizottsága folyó hó 23 án tartotta, *Benitzky Ferencz* főispán úr ó nagyméltósága elnöklete alatt, rendes havi közgyűlést.

Emlékeztetéssé teszi ezen közgyűlésünket nt. Mészáros János ev. ref. lelkész, törvényhatósági bizottsági tag emelkedett hangú felszólalása, melylyel a közgyűlési tárgyalások és a hatóság reputációjának megóvása szempontjából óva inti a bizottsági tagokat a bírálat durvasága s a tárgyalások hangjának elfajulásától. Ezen felszólalásra okot szolgáltatott a „Pm. H.” azon közgyűlési tudósítása, melylyel egyik tanácsnokunk referációját hazug és valótlannak jellemezvén, őt s a hatóságot a legdurvább módon megtámadta. Általános kellemes hatást keltett a tapintatos felszólalás annyival inkább, mert midőn ezen modor helyett a törvényes eszköz: a fellebbezési jogra figyelmeztette az elégedetleneket egyszerűsége megkívánja, hogy az előadók is referáciáik alapos ismeretével jöjjenek a közgyűlésbe, hogy félreértés vagy tévedésből keletkezett információk hasonló kellemetlenégeket elő ne idézzenek.

Egyébként a napirendre kitűzött ügyek a következőképen tárgyalattak le:

1. Polgármesternek a közigazgatás múlt év december havi állapotáról szóló jelentése tudomásul vétetvén; városunk nagy polgára Horváth Döme, nyug. kir. ítélőtáblai tanácselnök, bizottsági tag emléke jegyzőkönyvileg is megörökíttetni rendeltetik, a közigazgatási bizottságban megüresedett helyének választás útján leendő betöltése pedig a jövő havi közgyűlés napirendjére tűzött ki.

2. A kereskedelemügyi miniszternek Lowter Gerárd budapesti angol főkonzul működhetése tárgyában kelt értesítése a rendőrkapitányság és árvaszékkal közöltetni rendeltetik.

3. Az 1898-ik évben tartott pénztárvizsgálatokról szóló tanácsi jelentés jóváhagyó tudomásul vétetett.

4. Az 1899-ik évi február hóban tartott pénztárvizsgálatokról szóló jelentés tudomásul vétetett.

5. A városháza-épületben levő gyógyszer-tári helyiségek bérlete és használata tárgyában tett tanácsi jelentés, oly útasítással adatik vissza a tanácsnak, hogy tartson az iránt tárgyalást, hogy mennyivel nagyobb bérösszeg követelése indokolt az esetre, ha a helyiségek lakásul is használatnak s ehhez képest a gyógyszerészeketől kérjen beajánlatot a bérösszeg emelésére nézve.

6. A tiszai komp- és révátkelési, valamint az avval járó jognak a kunszentmártoni vasút kiépítése céljává leendő átengedése és a vasút segélyezésének kérdése a jövő havi közgyűlés napirendjére tűzött ki.

7. Az esküdtek 1899-ik évi alaprajstromának elkészítéséről tett jelentés kapcsán a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elhatá-

rozza, hogy a törvényhatóság fölterjesztést intéz az igazságügyminiszterhez, hogy a helybeli kir. törvényszéket is ruházza föl esküdt-bírói hatáskörrel, a bíróság részére szükséges helyiségeket pedig a törvényszék új épületének felépítéseig készséggel felajánlja s erről a kir. törvényszék elnöke átiratban értesítettetik.

8. Az 1898-ik évben húsvizsgálati díjak fejében beszédett összegeknek a hatósági állatorvosok részére való átengedése és a városi állatorvosoknak a húsvizsgálati díjak felemelése iránti kérelmük tárgyában, a bizottsági közgyűlés elhatározta, hogy az 1898-ik évben befolyt 805 frt 55 kr. az állatorvosok és közhívóhídi felügyelő között felosztandó, az állatorvosok azonban a húsvizsgálati díjak felemelése iránti kérelmükkel elutasítottatnak.

9. A budapest-vidéki m. kir. pénzügyigazgatóság székkelyén 1899—1901. évi adó-kivetési időtartamra alakítandó felszólalási bizottságba Antal Péter bizottsági tag rendes, Rapesányi István bizottsági tag pótagul megválasztottak olyképen, hogy az államkincstár által fizetendő 4 frt napidíjon felül részükre a város napi 2 forint szállásdíjt fizet.

10. A városi zálogintézet 1898-ik évi zárszámadásai a törvény rendelkezéseinek értelmében megvizsgáltatván, a pénztárnok és ellenőr a további számadások kötelezettsége alól fölmentetnek. A nyeresémből 20% a szervezeti szabályok értelmében a személyzet jutalmazására kiadott, 2869 frt 50 kr. a még fennálló tökevesztés teljes törlesztésére fordítatik, 848 frt 25 kr. pedig $\frac{1}{3}$ -részben a nyugdíj-alap, $\frac{2}{3}$ -részben pedig a háztartási-alap javára utalványoztatnak.

11. A zálogházi pénztári teendők szaporodása folytán Sárközy Mihály pénztárnok részére 100 frt jutalomdíj a háztartási-alap „jutalmak és segedelmek” czime terhére megállapítottatott.

12. Özv. Katona Istvánné ballószögi szőlőjéhez csatolt csücskő-föld eladása, —

13. Bárány Fecchtig Imréné és Eördög Gyula szikrai szőlőihez csatolt csücskő-földek eladása, —

14. Ballószögben a Szent-Ferenczrendiek szőlője mellett levő 9 részlet föld eladása, —

15. A VIII. tized 13. sz. a. Lipóczy-féle ház kisajátítása, —

16. A X-ik tized 146. és 147. számok melletti üres telkek eladása, — a névszerinti szavazás megejtése végett, a jövő havi közgyűlés napirendjére kitűzettek.

17. A vidékiek által fizetendő szájbérek mérsékelése tárgyában tett tanácsi javaslatok képest, a vidékiek által behajtott jószágok szájbére 6 frtban állapítottatik meg olyképen, hogy általuk a pástorbér külön megfizetendő.

18. A bizottsági közgyűlés a tanács javaslatára elhatározta, hogy Bugacz-Monostoron csikóménest állít föl, olyképen, hogy darabon-

ként 20 frt díj fizetendő, a melyért a csikók zabbal is ellátatnak.

19. Az újonnan építendő központi népiskola terve és költségvetése elfogadtatván, az összes iratok a megfelelő intézkedések fogantatása végett a városi tanácsnak kiadatnak.

20. Kovács Terézia, Csorba Józsefné és

21. Bartha Mária, Kovács Jánosné szülész-női oklevelük kihirdettévé, részükre a működhetési jog engedélyeztetett.

22. A sertéshizlaló telep állategészségügyi rendtartása és a sertéshizlaló-telepen teljesítendő állategészségügyi szolgálatokról szóló szabályrendelet, —

23. A mezőgazdasági munkálatok községi segélyalapjára vonatkozó szabályrendelet a közgyűlés által elfogadtatván, jóváhagyás végett a kormányhatósághoz felterjesztetni rendeltettek.

Felvilágosításul.

A kollégium kérdésben írta: dr. Móricz Károly, jogakadémiai tanár.

II.

Kálvinista azt mondja a „Kecskeméti Lapok” f. évi 4. számában, hogy: „Jogakadémiai alapokról, a melyek nincsenek, több semmi kereset ne legyen!” s ezután felsorol egy csomó adatot a kecskeméti egyházközség iskolai vagyonának keletkezéséről, a melyekkel ellenkezőt nem állítottam.

Csak egyet állítottam, a mit a cikkiró tagad s ez az, hogy „1752-ben az addig teljes főiskolát az államhatalom gimnáziummá nyomta le”. Erre nézve közvetlen forrásom „A kecskeméti ev. ref. főgymnásium tanári karának javaslata a főgymnásiumnak államsegélylyel újjászervezése tárgyában”, melyet Katona Mihály igazgató írt 1896-ban. Ennek 7. oldalán szószerint a következők állanak: „Nem lehet feladatunk e javaslatunk körében, hogy iskolánk és egyházunk történetét, habár vázlatosan is rajzoljuk. Tehát az ismert adatok alapján csak azon történeti tény konstatálására szoritkozunk, hogy egyházunkban már a 16-ik század közepétől fogva 1752-ig teljes főiskola állott fenn.

... midőn 1752-ben az államhatalom iskolánknak főiskolaként fennállását és tervbe vett fejlesztését meggátolta és gymnásiumi színvonalra szoritotta: a lelkes ősök nem szüntek meg főiskolánkért folytonosan küzdeni s 80 évi kitartásukat és buzgóságukat siker koszorúzza, mert 1836-ban újból felállították a teljes főiskolát, kibővítve azt a jogi tanfolyammal s hogy az immár teljes főiskola méltó hajlékkal bírjon, páratlan áldozatkészséggel és lelkesedéssel emelték a mai hatalmas épületet s kivívták iskolánk részére a „kerületi főiskola” diszes rangját.”

Ezek után azt hiszem nyugodt lélekkel bizhatom a főgimnázium nagyérdemű igazgatójára, hogy cikkiró állításait vizsgálat alá vegye s a mennyiben a Kálvinista által hivatkozandó okmányszerű adatok netalán azonosak lennének azokkal, a melyek alapján ő tette állításait, egy külön-tanulmányban megvilágítsa a reformáció-korabeli oktatásügynek, különösen pedig az azon korbéli hazai főiskolai oktatásnak viszonyát a maihoz.

Az én cikkeim céljával ennek a kérdésnek miként való eldőlése összefüggésben nincs.

Állítottam, hogy: „A jelenlegi kollégium-épületet a kecskeméti reformált egyház az 1828-iki egyházkerületi közgyűlés azon határozata folytán építette az újonnan felállítandó főiskola számára, hogy a kecskeméti főgimnáziumot (ez lapsus gimnázium helyett) kerületi főiskolává alakítja át; állítottam, hogy: „Az 1865–66. tanévvel az addig egy-séges főiskolai igazgatóság ketté választott egy főgimnáziumi s egy jogakadémiai igazgatósággá... megjegyeztetvén, hogy közös ügyekben mind az iskolai, mind a tanári szé-kek összeüljenek s közösen intézkedjenek; állítottam, hogy: „Ilyen közös ügyeket képeztek a vagyon, könyvtár, tápintézet s egyéb iskolai jótétemények iránti intézkedés;” hogy: „Tényleg a főiskola mindkét intézetére vonatkozó közös értesítvények adattak ki 1865–66 től egész 1874–75-ig a két intézet mindenkorai igazgatói által, a melyekben közösen számoltak be a főiskola anyagi állásáról, könyvtárjáról, tápintézetéről s egyéb jótéteményeiről egyaránt s mely számadások elseje szerint két, utolsója szerint pedig három jogtanár fizetése fedeztetett a főiskola vagyonának jövedelméből, illetve utóbb az ezen jövedelemhez csatolt tandijakból is, a nélkül, hogy az egyházkerület által adott segély s az abból fenntartott tanszékek ezen kimutatásokba befoglaltattak volna;” hogy: „1875-ben, midőn a város harmadik fenntartó gyanánt csatlakozott az eddigi két fenntartóhoz... az egyháztanács külön is kimondotta mindazon ügyek közösségének fenntartását, melyek addig közösek voltak a gimnázium és jogakadémia között;” válaszolt azután az ez utóbbi határozattal ellenkező s a főgimnázium évkönyveiből kitűnő gyakorlatot s azt mondtam, hogy „Az eredménye ezen gyakorlatnak az lett, hogy a főgimnázium 1894–95-iki értesítőjében Katona Mihály igazgató, a főgimnázium anyagi viszonyai czim alatt, mint a főgimnázium tulajdonát sorolja fel a jelenlegi kollégium-épületet, az új tápintézet helyiséget, az összes tápintézet alapokat, a könyvtárt s mindazon tőkét, mely 1875-ig az egész főiskola, tehát a jogakadémia fenntartására is szolgáló főiskolai vagyonként szokott kimutatattani, de azt nem állítottam, hogy külön jogakadémiai alapok vannak.

Vádat sem emeltem a ref. egyháztanács ellen azért, mert „a jogakadémiát is illető közös iskolai vagyonát a gimnázium segélyezésére nézve az állammal kötött szerződésben egészen és kizárólag a gimnázium céljaira kötötte le, csak azt mondtam, hogy: „A kecskeméti reformált egyház presbiteriuma először a folyó század ötvenes éveiben, másodsor az 1896. márczius 12-én elnöksége által aláírt szerződésben kötötte le az egész főiskolai vagyont a főgimnázium fenntartására s ezt tehette, a mennyiben annak alkatelemei között nincsen világosan más célokra fordítandó vagyon, de a meddig a jogakadémiát is fenntartja, vagy, ha ezt feladja s egy más tanintézetet állít fel helyébe, a meddig egy más tanintézetet is tart fenn a főgimnáziumon kívül, addig az ezen intézetre az egyház által fordított költségeknek azon része, mely azon összegnek felel meg, mely a szóban forgó vagyon jövedelméből ezen intézetre esnek, ha ez a jövedelem is a két intézet között összes költségeiknek egymáshoz való arányában osztatnék meg, nem fog másként jelentkezhetni, mint a másik intézetnek, a fenforgó esetben a jogakadémiának az egyház által adott kárpótlás, mert az iskolai vagyon jövedelmének rája eső részét tőle elvonta s mindég méltányos lesz, hogy ez a kárpótlás valósággal is megfeleljen a két intézet összköltségei egymáshoz való arányának, mert a lekötött vagyon nem főgimnáziumi vagyon, a hogy a szerződésben nevezve van, hanem a kecskeméti reformált egyház iskolai vagyona, mely eredetileg főiskola fenntartására szolgált s ezért a legújabb időkig főiskolai vagyonnak nevezetett.”

Alapját ezen utóbbi állításomnak az képezi, hogy a reformált egyház 1893-iki egyházi törvényei s a szűkebb értelemben vett Magyarország reformált egyházának ezeket megelőzőt multja sem ismernek egyes tanintézeteket mint vagyoni tekintetben önrendelkezéssel s általában önálló vagyoni léttel bíró jogi-személyeket, hanem csak a

különböző, önkormányzati hatáskörrel felruházott közönségek hatósági rendelkezése alatt álló vagyont különböztetik meg egyházi és iskolai vagyonra, mely utóbbira nézve az 1791: XXVI. t.-czikk 10. pontjára tekintettel mondtam, hogy: „A presbiterium... az iskolai vagyonból, a mennyiben annak alapítója csak az egyház iskolai céljainak előmozdítására, nem pedig, a más iskolai célra nem fordíthatás világos szándékával, egy konkrét cél elérésének, pl. gimnázium, bölcsészeti, jogi-tanszék stb. fenntartásának lehetővé tételére tette alapítványát, fentarthatja mindazon iskolákat, a melyeket abból fenntartani képes és meg is szüntetheti azokat, a melyeket egyidejűleg fenntartani nem képes.”

Czélom ezen jogállapot kiemelésével az volt, hogy elejét vegyem az a felett való vitatkozásnak, hogy a gimnáziumot illeti e meg valamely vagyonrész vagy a jogakadémiát.

Nem is akarom ezért e helyen azt a kérdést vitatni, valjon Balásfalvi Kis Pál és Sátor Péterné nem épen egy főiskola keletkezésének előmozdítására tették e *könyvtári alapítványokat*, sem pedig azt, hogy valjon valószínű-e az, hogy, midőn Csilléry Benő az 1862/3-iki főiskolai értesítő szerint 735 frtos alapítványával kezdeményezte a *jelenleg működő tápintézet* felállítását és Kecskemét városa az 1867/8. főiskolai értesítő szerint ennek céljaira 60 hold földet és 1950 frt készpénzt adományozott, ezen intézkedéseikkel ki akarták volna zárni a jogakadémiát a tápintézet kezelésére gyakorolható befolyásból?

Vagyon kérdések eldöntése hirlapi megvitátás útján nem történhetik: itten csak arról lehet szó, hogy az intézkedni hivatott körök figyelmét egy vagy más szempontra felhívjuk s a nagyközönséget egy vagy más kérdésben tájékoztassuk.

Fel akartam hívni cikksorozatommal a reformált egyháztanács és minden elhatározásaira befolyással bírható tényező figyelmét a jogakadémiával szemben az utóbbi időben követett eljárásnak felfogásom szerint téves irányára s emlékébe akartam idézni mind ezen tényezőknél azon szempontokat, a melyek szemmel tartása az egyetemes reformált egyháznak általában s a kecskeméti reformált egyháznak különösen életérdekét képezi.

Ezen szempontok egyike volt, hogy a reformált egyházra nézve „egyáltalán nem tekinthető ideális állapotnak az a körülmény, hogy úgy a főgimnázium, mint a jogakadémia csak az egyházon kívül levő intézmények segélyével tarthatók a kor színvonalán... Indokolt volt a segélyezés kérése, mert a szükségelt összegeket hirtelenében csakugyan nem lehetett másként megszerezni, de az azok, az iskola saját vagyonából megszerzésére, illetve ezen vagyon gyarapítására irányuló törekvésről azért nem szabad lemondani.”

A jelzett törekvésnek hathatósabb érvényesítésére én külön szervet látok szükségesnek s erre vonatkozással mondtam, hogy: „a presbiteriumnak módjában van ezt a szervet megteremtteni. Az 1893-iki egyházi törvények 27. §-ának 13. pontja értelmében joga van teendőinek czélszerű foganatosítása végett bizottságokat választani. Küldjön ki tehát egy főiskolai bizottságot, mely a főgondnok és a lelkész elnöklete alatt álljon az egyházi ügyészből, az egyházi pénztárnokból, mint egyidejűleg főiskolai tisztviselőkből, a tápintézet felügyelőből, a presbiterium által a bizottsági meghallgatása után választandó könyvtári kezelőből s úgy a főgimnázium, mint a jogakadémia részéről az igazgatóból, a könyvtárörből s az illető tanári karoknak a presbiteriumba küldött képviselőjéből, illetve, a mennyiben ezen állásokat ugyanazon vagy nem reformált vallású egyének töltenék be, az illető tanári karok által presbiteriumi képviselőjükön kívül kiküldött még két reformált vallású tanárból.

„Ezen bizottságnak feladata volna azután a vagyon-, tápintézet- és könyvtári-kezelésre vonatkozó intézkedéseket a presbiterium jóváhagyásával megtenni, mindkét intézet teljes költségvetését elkészíteni s annak mikénti fedezésére s a vagyon mikénti gyarapítására javaslatokat, illetve intézkedéseket tenni.”

Ezen tervre Kálvinista azzal válaszol, hogy: „Az... csak természetes, hogy a *gimn. igazgató tanács és tanári kar első sorban érvényesíti befolyását a tápintézet kezelésére*, miután abban a résztvevők túlnyomó többsége a gimnázium növendékei közül kerül ki, annyi engedményt azonban tesz, hogy az általa a főiskolai könyvtárra nézve mondtak „csak felvilágosításul a multa” és nem azért iratták, „*mintha talán a gimnázium az eddig kezelése alatt volt*, de közös használatra rendelt könyvtárt el akarná zárni a jogakadémia használatára elöl. Nem, sőt... szívesen nyújt segédkezet Reformátusnak azon törekvésében, hogy minél előbb alkalmas helyiségben hozzáférhetővé legyen az ifjúság és városi közönség számára is... és a két intézet egyesített erejével évenként minél nagyobb gyarapodást nyerhessen.”

Ezt is közönettel veszem, de nagyobb hálával vettem volna, ha Kálvinista idézett tervemet fogadja el, ha belátja, hogy annak elfogadása folytán sem az eddig gimnáziumi célra fordított jövedelmeket nem kell azoktól elvonni, sem a tápintézetbe kevesebb gimnázistát felvenni, sem a könyvtár használhatóságát a gimnáziumi tanári karra nézve csökkenteni, hogy a gimnáziumi tanári kar e terv megvalósulása esetén is épp oly kevéssé lesz elzárva felfogásának az iskolai vagyon, a tápintézet és könyvtár kezelése körüli érvényesítésétől mint most és csak abban lesz eltérés, hogy a most ezen befolyás érvényesítésétől elzárt jogakadémiai tanári kar is a gimnáziumi tanári karral *egyenlő mérvben* fogja érvényesíthetni felfogását ezen ügyekre nézve s ez által lehetővé válik az iskolai vagyon gyarapítására irányuló rendszeres működés, a tápintézetnek a joghallgató ifjúságra nagyobb mérvű hasznosítása és a könyvtárnak elvben Kálvinista által is elfogadott könnyebb hozzáférhetővé tétele és fokozott gyarapítása.

Az azon való erősködés, hogy a kecskeméti reformált egyházközség iskolai vagyona kizárólag a főgimnáziumot illeti meg s a tápintézet kezelésére sem illehet befolyás senki más, bizony alig nevezhető egyébnek versengésnél.

Rossz néven vették tőlem, hogy szóban forgó tervemet úgy is ajánlottam, mint a mely alkalmas a két intézet közötti „*áldatlan versengést*” megakadályozni, de hát nem úgy van-e az, hogy midőn ugyanazon tulajdonos jóakarátára vannak utalva s attól külön-külön kéri igényeik kielégítését, ez arra ad alkalmat, hogy egyik megelőzni igyekezzék a másikat s így a hátrányban maradt rekriminálása folytán súrlódások keletkezzenek?

Most a jogakadémia volt hátrányban a gimnáziummal szemben s midőn látva a veszélyt, hogy még inkább hátrébe szorítják, felszólaltam, nem akadt-e rögtön egy cikkiró, a ki felszólalásom tendenciáját teljesen félremagyarázva, azon versengett, hogy: de egy gimnáziumi tanár is van olyan tudós, mint a bírák, ügyvédek vagy éppen a jogtanárok s nem ártotta még személyes viszonyaimat is belevonni a vitába, holott ezen kérdésnek helyesen vita tárgyat sem lett volna szabad képeznie, mert cikkiró úr tudhatná, hogy egyenlő általános műveltséggel bíró emberek között az őket megillető tisztelet szempontjából különbséget tenni nem lehet azon az alapon, hogy az egyik ezt, a másik azt a szakmát műveli, az egyik a gyakorlat embere, a másik az elmélet, mert végeredményben még sem az állás teszi az embert, hanem az ember az állást tiszteltté s állásaikra az emberek nem elsősorban tehetségeik, nem is hajlandóságuk, hanem leginkább a sors hatása alatt jutnak, mely hatást pedig emberi kéz és akarat csak kis mértékben módosíthat.

Mind e viták keletkezése, illetve a nyilvánosság elé vitele elkerülhető lett volna, ha létezik egy közös szer mely a két intézet elhelyezéséről és költségeinek miként való fedezéséről tanácskozik, mert ennek eldöntése alá bocsáthatta volna közvetlenül mindkét fél saját felfogását a főgimnázium és jogakadémia szükségessé váló elhelyezéséről s ez lett volna hivatva az eredeti okmányok betekintése alapján megállapítani, hogy mennyiben van kizárólag a gimnáziumnak joga

valamely vagyónrészt jövedelméhez s mennyiben nincs.

En nem találok örömet abban, hogy a két intézet a nyilvánosság előtt olyan képet nyújt, mint két ember, mely egy örvény szélén ugyanazon csolnakban ülve, nem azon igyekszik, hogy közös erővel eltávolítsa csolnakát az örvénytől, hanem, hogy a másikat az örvénybe taszítsa s így mindkettejüket kiteszi azon veszélynek, hogy csolnakostól az örvénybe jussanak s ezért óhajtanám, hogy megtaláljuk Kálmánistával s a vele egy nézetten levőkkel a közös kivezető utat, bárha részemről ki kell jelentenem, hogy én nem a jogakadémiai tanárok nevében, nem is azok tudtával irtam és írom *czikkeimet*, hanem kizárólag a saját nevemben s a saját felelősségemre.

A közös kivezető út azonban véleményem szerint így sem lehet más, mint az egyetemes s azon belüli a kecskeméti reformált egyház érdekeinek szigorú szemmel tartása; ezek szempontjából kérem javaslataim lelkiismeretes megvizsgálását s ezek szempontjából óhajtom magam még vizsgálat alá venni Kálmánistának kollégium-elhelyezési javaslatát.

(Folyt. köv.)

Blaha Lujza asszony vendégjátékai.

(Február 20—23-án.)

A „nemzet csalogánya“, báró Splényi Ödönné, négy estére az igaz művészet templomává avatta muzsateplomunkat. Vasárnapi darabokká degradált népszínművek az ujság ingerével hatottak, rég ismert népdalok valóságos tetszriesriadalt keltettek és közben egy pompás vig színműi alakítás gyönyörködte a műértőket.

Csóka Sándor igazgatónak sikerült a művésznőt, ki ritkán megy már vidékre, négy vendégjátékra megnyerni és nem esoda, ha úgy elkaptokták a jegyeket. Mióta szép új színházunk áll, ennyien nem voltak a nézőtérén. Tizenkilencz éve, hogy Blaha Lujza asszony innen rossz emlékekkel távozott, de most oly fényes elégtételt kapott, mely diadalokkal megrakott fényes pályáján is számot tesz. Eljön ő még hozzánk, hiszszük, máskor is.

Akkor a művészete delelőjén álló genialis népszínműi alakítót tapsolták a „Piros bugyelláris“-ban és „Vöröshajú“-ban, ma meggyőződünk, róla hogy a mit a művészi pálya alkonyáról beszélnek, nála legalább — merő mese. Tíz éven át egy előkelő fővárosi lapban zengtem róla dicséretet, azóta is minden új alakítását gyönyörrel élveztem — és most sem tehetek egyebet, mint hogy tapsolok lélekkel, gyönyörködöm nagy művészetében és csak azt sajnálom, hogy nem költeményben írhatok róla bírálatot. Bírálatot? .. soha, inkább szóba, írásba öntöm tapsaimat. Hányszor láttam Török bíróneját, (hányszor sajna másoktól is!), hányszor falusi kis leányát a fővárosban, hányszor elrágalmazott menyecskejét és telivér francia szókimondó asszonyságát és minden alkalommal új, meg új vonásokat fedeztem fel nála. Így gondolja az aethetikus azt, mikor a congenialis színművésznőről, a magából teremtő lángelméről, a színészi alakítás remekeiről állítja föl elméleti tételeit.

Nem, nem frázis az, hogy ez isteni asszony bűvös szemeihez van kötve a magyar népszínmű sorsa. Azt a finomságot és mégis népiest, azt a művészi realizmust az alakítás lényegében, az édes magyar szónak azt a bájos kiejtését, a magyar népdalnak azzal a csodás hanggal való édes bús, meg friss vidámságú éneklését nem fogjuk egyhamar föl találni. Nem merem kiírni, hogy soha sem, pedig már népszínműveket sem írnak. Elszomorodom, ha a vidéki színpad népszínmű-énekesnőit handabandáznai látom. Micsoda izetlen verizmus az, pedig lám, a népszínmű nem kíván okvetetlen nyersséget. Adja a népszínmű nemtője, hogy Blaha Sárka léphessen anyja örökébe. Lehetetlen, hogy a művészetnek az a bő castaliai forrása kiapadjon az anyában, fölszínre kell jönnie leányában is... Csak egyet tegyenek írónk. Irjanak népszínművet anyjának és leányának együtt, tárgy akadna elég. Azért, hogy ifj. Bokor Józsefnek nem sikerült, sikerülhet másnak... és sikerülni fog. Miért nem va-

gyok én színműíró, miért csak aethetikus, meg kritikusi? Miért is nem léptek ők fel nálunk együtt a jó „Nagyapó“-ban?

A fővárosi közönség, a mily könnyen fölmelegedő, ép oly könnyen felejt el egy új csillagért a régit. És Blaha Lujza asszony népszerűsége nem szűnt meg, zenithjén áll még ma is. Ime, csak pár hete, hogy egy újsütetű, vér és értéktelen „falusi történet“-et valóságos színi eseménynyé tett. Ünnepe tehát vendégszereplése, de egyuttal nemesítő iskola színészre és közönségre egyaránt. Bár csak máskor is láthatnók őt, kibem a speciális magyar drámai műfaj, a népszínmű muzsája oly varázserővel megtestesült. Udv, te nagy művésznő, a ki egy műfaj páratlan genijeje van!

De számoljunk már be a közönség hangulatáról. Fentebb jeleztük, hogy minden este lelkes, tapsra s ujjazásra hajló volt, a mi természetes is, mikor Blaha Lujza asszony jött közénk és egy csapásra megint divatba hozta a népszínművet. Már ez is bámulatos eredmény és érthetővé teszi a lelkesedés állandó forróját.

De azért a műértő szem fölfedezte a fokozatokat. Legközvetlenebb hatása az „Ingyenélők“ Kis Sárkájának volt, aztán a „Télen“ fiatal asszonyának; a „Szókimondó asszonyság“ nem erős tapsokban, hanem az igazi vigjátéki hangulat előidézésében vált ki a többi est közül, míg a „Piros bugyelláris“ bírónejája, az első találkozás örvendező hangulatában, pompás kezdő akkord volt. Ujjazták, tapsolták, hívták minden este, a mi csak a vasfüggöny le nem gördült. Mondom, ez a fokozat észrevehető volt arra nézve, a ki éveken át sok színelőadás hangulatát tanulmányozta; a néző általán ez a benyomás: remek alakítások, gyújtó ének, végén nem érő taps, kihívás, ujjazás és minden este virág, koszorú stb.

Mindig kiváló szeretettel tanulmányoztam a színpadi hatás titkait. És ne mondja senki, hogy e nagy művésznő bámulója ir most dithyrambokat. Blaha Lujza asszonynyal szemben nekem, a ki tudom, mi volt ő és mi ma is a magyar népszínműnek és Népszínháznak, nem is lehet másképp, csak superlativasokban írnom. A szószálhasogatásokat hagyom másokra. De tegye kezét szívére ki-ki, nem voltunk-e mindnyájan elragadtatva attól, hogyan tudja ez asszony a magyar szót, dalt édesen ejteni s a magyar nép jellemét művésziessé kialakítani, tánczát gyönyörűen lejteni.

Ha szabad nyilatkoznom, nekem Madame Sansgène-je volt a legkiválóbb. Ez olyan alakítás, a mit a Nemzeti Színház művésznői nem mertek előtte és nem mernek most már utánna megcsinálni. És itt a magasabb légkörben érvényesül Blaha Lujza asszony utóérhetetlen művészete. Nálunk eddig, hogy stilszerűen kifejezzem magamat, mosónésában játszták a marsallnét; pedig istenem, azok a párisi mosónők a mi varróleányainkkal tehetők egy sorba és Sardou elégszer elmondhatja szereplőivel, mi a nevelés az ő szaloní viselkedésében. Alakításából valami felém csapott, a historiai darab légköréből is. Hát még azok a remek, korhű toillettek? Hanem az a gyászos környezet!

Két menyecskeje közül a Bokor darabjának elrágalmazott és diadalmaskodó Vasas Józsinéja, búcsú-fellepte, ragadta el fölöttébb a közönséget, mely nem győzött tapsolni a meguyilatkozó szív, józan ész és csapongó jókedv ez igazán művészi alakításának. Hát még dalai és táncza, éjjélig is elurjázta volna. Mily kedves vonásokkal tudja e genialis asszony felruházni és újnak feltüntetni ez alakot, mely pedig a „Piros bugyelláris“ bírónejának csak újabb és ügyes variánsa. Azért mondom, hogy Blaha Lujza asszony élteti népszínművünket. A darab czime nem hiába: „Télen“, mert a hazamenetelre térdig jártunk már a hóban. Vagy nem talán szintén a művésznő varázsolta ide a rég várt havat? Léva y Margit kisasszonyt ki kell emelnem a többiek közül, aranyos kisleány volt, csak egymaga méltó Blaha Lujza asszonyhoz.

Egy leányszerepét is eljátszotta nekünk, Vidor „Ingyenélők“ cz. darabjában azt az onnivaló, pompás falusi kis leányt Pesten.

Méltán híres és ma is emlegetett alakítása ez, de úgy felvillanyozta vele közönségünket, mint talán egy másik estén sem. Azaz, de hogy... egyformán lelkesedtünk mind a négy estén. Egymásra néztünk és lelkes tapsainkban örömkünk is tükröződött, hogy ime még sem frázis az, hogy a művészet örök ifjúságot ad. Nem emlékszem, hogy a Vidor kisleányát frissebben, gyújtóbb hatással láttam volna tőle újdonság korában a Népszínházban. És ez este az itteni társulat is összeszedte magát és megérdemelte a tapsot.

Szóljak még a művésznő fogadtatása és itteni időzése egyéb részleteiről is? Elég csak annyit jeleznem, hogy ő el volt ragadtatva a mai Kecskeméttől és közönségétől. Kritikusi pályámon ritkán érezte ily meglegedettnek magamat, hogy ezt is kiirhatom. Mert érdemes bizony kritikuskul lenni, ha az ember — Blaha Lujza asszonyról írhat.

(lb.)

Időjárás 1898-ban.

Január 6-án megkezdődött a propeller hajók járása a főváros Dunáján, a gomboserdői vasutkomp is megindult. Görögországgal ellenben kemény tél uralkodott, elzártak a nagy hőtömegek minden közlekedést. Athenben erős hideg, a Hymettos és Parnaszos csúcsait nagy hó lepte, a szigetek körül a téli viharok sok katasztrófát okoztak a hajózásban.

9-én Perzsiában dr. Saire Teheranból óriási hóviharban utazott Kam-ba és Szultánabad-ba, az utóbbi útján — 20° R. hideget állott ki; január 15-én Rhagird mellett ismét nagy hófúvás lepte meg, annak vadul hordott pelyhei egyenletes esés mellett 1/4 m. vastag hóréteget adtak volna. Szokatlan tünemény a rózsák ősi hazájában.

10-én Amerikában Forth Smith ben éjjeltáj dühöngő forgószél a házak nagy részét romba döntötte, nyugotnak húzódva pedig Little Rock-ben rombolt szörnyen, valamint Alma városban. Forth Smith-ben 50 ember hulláját lelték, de a mezőkön is sok ember lelte halálát. E napon annyira alant állott Budapesten a Duna tükre, hogy a hajók a különben jégmentes folyót nem járhatták; a Csepel és Margitsziget tájékán nagy zátonyok bukkantak ki a víz alól, — jó hogy nem nyáron jelentkezett az a nagyméretű vízfogyás.

12-én Pusztá-Kokasdon árvácska nyílt a kertekben; de Karinthiában ez időtáj oly zordon idő járt, hogy befagyott a Wörthi tó, a mi ebben a században még nem történt, — sőt oly erős jégpáncélt öltött, hogy a hátán szekerek járhattak.

15-én Erdélyrész délkeleti sarkában a nemere, a székely bóra éjjelre — 25 fokig súlyosztette a mérésüket, magakasztottak a hófúvások minden közlekedést.

18—20-án szokatlan nagy köd volt az Adrián, több hajó zátonyra ment miatta. Tiesztben egy lépésnyire alig lehetett látni, az utcákon lámpákkal jártak, 20 ember esett be a tengerbe, a kikötőből egyre hangzottak a vészjelek. Fiumében is nagy volt a köd, hasonló Bécsben és Münchenben. Moszkvában és Pétervárott 3—5° C. meleg volt reggelint; Rómában, Firemében ugyanekkor 1—3 fok hideg. Felső-Ausztriában tavaszi idő járt, az erdők fái lombosodni kezdettek, a kikeleti hóvirág szélében nyiladozott, a kertek föl-ásásához fogtak, — de kevés volt a víz fa-úztatásra, mint tavasszal szokott lenni.

26-án erősen kezdett zajlani a Duna Budapesten, beszüntette a már megindult hajóközlekedést, ekkor Athenben esett a hó egész nap. Három hatvani asszony a Sáros megye határán fekvő Dricsna búcsújáró helyről hazafelé mentében megfagyott, csak egy volt még életre költethető.

31-én nagy szélvihar Budapesten; Sopronban orkán, mely egy házat is eltolt helyéről. Olmützben a csillagászati óra faépületét összedöntötte. Éjszak-Itáliában az Oggioi selyem-gyárát tönkre tette, agyonütött 16 embert; a cesanoi gyár 2 embert nyomott össze. Guernsey-nél gőzösök pusztultak el a viharban.

Február 3-án a Marosnak Erdélyrészen 35 cm. vastag jegét nagy esőzések indították útnak és a váratlanul bekövetkezett jégzajlás sok kárt tett Lippán is, de Kolozsvárott éjjel rettenetes hóvihár dühöngött másnap délig, beszüntette a lövönatú közlekedést.

9-én erős vihar dült a Földközi tengeren. Az Irene görög gőzös Szardínia partján megfeneklett. Ischia mellett 4 embert nyelt el a tenger egy halász bárkáról. Sziciliában Termini-nél a Mattea osztrák s magyar lobogós hajó sülyedt el, a kapitánya eltűnt 6 matrózzal együtt.

17-én délután Gadányban (Somogy) 8—10 percnyi nyár volt. Villámlott és dörgött, szakadt a zápor s bele jégeső is keveredett, végül szép szivárvány ivelte át a derülő eget; kevés volt benne a vörös szín, de annál több zöld, mit az időjósok sok gabonára siettek magyarázni.

19-én Bács-Almásán csalánlepkét láttak röpködni.

24-ikétől az Adrián erős szirokko dült, több hajó szenvedett törést miatta. Ekkor Köln vidékén megakadt a közlekedés a hózivatárban; Aachenből napok óta nem indulhattak ki vonatok, a városban pedig beszüntették a lovasutak járását, megszakadt 130 telefonvezeték.

28-án Uj-Kaledoniában elpusztította a heves orkán a francia gyarmatot, megromgált sok hajót, a Loyalité ágyonaszádot elcsúlyesztette. Ugyanezen napon nagy vihar lepelt meg az angol partokon egy francia hajót, a személyzetéből 16 embert sodortak el a fölesadó hullámok. Budapesten a Duna szintje 2-36 m. magasra nőtt.

Március 2-án Temesvárt és Aradon nagy hózivatár; vaknap Hajdú-Böszörményben. A Bosporus bejáratánál nagy köd Luzernben március 7-én erős hóesés mellett lavina omlások, Uri, Graubünden és Wallis kantonokban szünetelt a közlekedés, 10-én az Adriai tenger nagy viharban állt, Manfredona mellett sok halászbárka járt szerencsétlenül, a Quarneróban napokon át szünetelt a közlekedés, 12-én újra vaknap Hajdú-Böszörményben.

26—28-án Itáliában a Campagnán hóviharak dúltak, fölfaltak a farkasok egy pásztort, folyton havazott Genuában, megfagyott a tengerparton egy munkás. Ekkor Egerben erős jégvihar iszonyú villámlás és menyörgés között dült; Salgó-Tarjánban hasonlóképp volt a délutáni órákban. Március végén Írlandban 30 mf. hosszú és 16 mf. széles területen fekete eső esett és oly sötétséget okozott, hogy lámpát kellett miatta gyújtani nappal. Tele volt korommal a levegő, megfestette a felhőket is, — holott messze van onnan a legközelebbi gyárváros, mely a füstjével azt okozta.

Ápril 1-én kidagasztotta a nagy esőzés medréből az Arno folyót, elszakította a fölbőszült viz a pontedrai hidat, minek folytán beszünt a pisa-firenzei vasút-közlekedés. Vihar volt az óceánokon; törést szenvedett a Vörös-tenger torkában Perim szigetnél a Kelet-indiából jövő nagy postagőzös és másik hajó mentette meg az utasokat és a postát. A baleári szigeteken egy francia gőzös ment tönkre; nyom nélkül tűnt el, azt hiszik, az Ion tengeren a francia gőzös, mely Konstantinápolyból még február 4-én indult Marseille felé. A fiumei Mariat nevű vitorlás Algiréből, Bonából foszfáttal rakodottan februárban indult haza felé, de nem érkezett meg. A tarentói öbölben ryoma veszett hajóról csak egy mentő övet foghattak ki hetek után.

6-án nagy jégvihar híre érkezett Veszprémből; Körös-Csucsan pedig havazás volt, Nagyváradon kiáradt a Peczé és elöntötte a Csillagvárost; kiöntött a Körös Belényesen, a vasutat víz alá vette, az Aradról Brádra elindult vonat megakadt, a Maros Soborsinánál 3 óra alatt 1 métert emelkedett, Aradnál 58 czmétert. Boros-Jenő víz alá került, Lippán a fahidat alá kellett támasztani, Pankotán gátszakadás történt, 36 házat öntött el az ár. Eperjesen havazott 0 mérséklet mellett; Liptó-Szent Miklóson nagy hóvihár, mint akár tél közepén.

7-én Aradon erős fagy, Halmágyon és Gyorokon hó, 8-án erősen áradt a Duna Pancsován, elöntötte a Fehér Körös Brádot.

Békés-Csabát, a Berettyó Szeghalmot, Szarvason is erős volt a veszedelem. Csehországban Klappai földesuszamlást szenvedett, beomlott 30 ház. 10-én nagy vihar pusztított a Sajó mentén, a záportól megáradt folyó több helyt kiöntött; Sátoralja-Ujhelyt 11-én volt nagy zivatár villámlás és menyörgéssel, a szakadó esőt jégverés váltotta föl, Nyiregyházán a villám embert is ölt és házat gyújtott; 12-én Budapesten 5 órakor délután jégverés 10 percig, este 8 órakor pedig villámlás és menyörgés éjjelig.

Ápril 21-én esőzés dagasztotta föl a Latorcza, Ondava, Laborez folyókat; kiöntött nagy területekre mind a három. 24-én Temesben a vingai járást nagy jégeső látogatta meg, alámosta fölhőszakadás a temesvár-lippai vasútvonalat. Petrinjában néhány óra hosszant hamu-eső volt. Fogaraszon 29-én délben egy óráig dúló viharban, jégesővel keverten hullott a zápor. Nagy-Surányban és Verseczen jégesős; Egerben, Aradon és az oda közel eső Hegyalján fölhőszakadás. Hasonló Verseczen és Temes-Kutason a szőlőhegyekben roppant károkat okozott, emberélet is esett áldozatul.

Május 7-én nagy vihar a Mátrában, egész erdődarabok mentek tönkre, Szuhán és Maczonkán nagy jég, a szélvész házakat döntött, a fölhőszakadás tömördek háziállatot sodort el. 8-án Forró-Enés mellett Gíbárt falu fölött tombolt végig nagy vihar jégesővel. 24-én nagy fölhőszakadás volt Szihalom, Ostoros, Mezőkövesd és Poroszló községekben jégveréssel; 25-én Ondód, Nyék, Sajólad kapták ezt, Miskolcson 27-én volt úgy, valamint Nyiregyházán. Nagy-Becsereken sűrű zápor, Módoson jég, Fiumében fölhőszakadás és jégeső, agyonütött a villám Csernikben egy embert is; május 29-én Budapesten és környékén szakadó eső volt egész nap, de országsszerte szürke volt a piros pünkösdi napja, a hónap végén pedig Szepesben Budaméren volt nagy jégeső.

Május végén borzasztó katasztrófa hírért terjesztette szét Amsterdamból a táviró. Timor szigetét nagy forgószél kereste meg és elsöpört útjában mindent. Három virágzó várost teljesen rombadöntött, óriási temetővé változtatta a szép szigetet, az épület-romok között 10,000 ember lelte halálát.

Június 2-án éjjel havazott Rózsahegyen sűrűn a hegyek között, sok birka megfagyott, hűvös volt ekkor Budapesten is. 8-án délelőtt Abauj-Tornában Szepesi és Makrancz községekben volt nagy jégesős, utána fölhőszakadás, víz alá került mind a két község határa. 11-én reggel fölhőszakadás Zágrábban, elárasztotta a Medvesesak folyó az útcákat, betódult a kerekedésekbe és földszinti helyiségekbe, elpusztította a sétatereket a nagy fatörzsekkel, melyeket magával a hegyekből ragadott alá. Ugyanaznap Brüsszelben tönkre tett az árvíz 10 gyárat, 15 hidat, Angre ipar-város majd teljesen elpusztult, sok ember veszett el az árban.

Június 15-én Nagy-Becsereken délután 2 órakor óriási fölhőszakadás dült s jégesővel végződött, utána 32 cm. magasán állott a víz az útcákon, a mogorónyi jég szemek tönkre verték a határ vetését. Gasteinben tél köszöntött be, hajnali 5 órától kezdve havazott 2 $\frac{1}{2}$ fok hőmérséklet mellett. Bozenben oly bő volt a havas eső, hogy földagasztotta a patakokat aggasztó módon, Mauser község komoly veszélyben forgott. 16-án Biharban Drágeséke, Bukrorány, Szirákos és Topeszt községek fölött zúgott végig egy óra hosszant a jégverés, 6—7 deka súlyú szemekkel, halálra vert össze pásztorgyermekeket. Balázsfalván este 6—7 óra között tört ki a vihar nagyszemű jéggel; Alsó-Fehérben Karácsonyfalva, Turs és Csu községek; Küküllő vármegyében M.-Péterfalva és Szancsal szenvedtek sokat. Fogarasban egyhetes eső dagasztotta föl az Olt vizét; Szében, Háromszék és Brassó megyékben is egyik zivatár a másikat követte fölhőszakadásokkal.

22-én Keresztényfalva és Brassó mellett a Vidombák föláradt víze 70—80 cm. magasán lepelt el mindent. Torda Aranyosban egy hétig esett már, Kövend és Kercsed fölött a vihar háztetőket tépett. Barsban Szent-Benedek és Uj-Bánya között a fölhőszakadás árja a vasúti töltéseket viselte meg s forgalmi akadályokat okozott. 24-én Krakó és Osvi-

ecsim között leszagatta a háztetőket, Podgorczénél kiforgatta a vasúti kocsikat sinjeikből s 3 ember életét vette, a megszakasztotta a telefonösszeköttetést Béccsel. 26-án Budapesten megőrült egy ember a hőségtől. Boroszlóból, Osztrák-Sziléziából és Lengyelországból is szörnyű viharokról értesített a táviró, a beérkezett jelentések szerint 21 embert ütöttek agyon a villámok.

A június 27—28-iki viharok Magyarországot letarolták. Föl sem lehet sorolni a lapok jelentéseit június 29—30-tól kezdve; mert csak a délkeleti vármegyék s a Duna-Tisza köze maradt részben mentes a csapástól. Június végén Jaketerinoslavban fölhőszakadás volt, belefűlt 3 ember, az útcákat összeszagatta a vízár.

Július 1—3. napjain szünetlenül esett Nagy-Szombatban. 5-én Békéstől Békés-Földvárig vert le mindent a jég. Fogaras vármegyében hasonlóképp Porumbákon, Alsó-Almásán fölhőszakadás, elárasztották a föltelt patakok az országutakat. Ezen a napon Éjszak-Amerikában New-Hampshire partján Hamptonnál erős orkán dült, nyaralók és szállók mentek tönkre a hatalma alatt, 7 embert megölt a vihar, 100-nál többet megsebezett, egy fölborult yacht utasából 5 fűlt be a tengerbe. Weverley (Massachusetts) mellett egy gőzhajón 60 kiránduló volt, a kik közül is 7 veszett el.

6-án Grácban a reggeli órák erős havazással köszöntöttek be a hegyek között. 7-én Bánffy-Hunyadon jégesős. Kolozsvárt napok óta szakadó eső. Mármarosban Szvidoveczen szélvizes orkán, Háromszékben Gidófalván fölhőszakadás. Mutos szilagyvármegyei községben egy gazdát 9 gyermekével együtt sújtott le a villám. A fogarasi fölhőszakadásokból föláradt Olt sok községet öntött el; kiáradt a Küküllő és a Maros. Braunschweigben is elöntött az árvíz minden utcát.

Július 14-én nagy vihar dült Turcza sárosmegyei községben. 20-án nagy jégeső volt Nyiregyházán, orkán Sátoralja-Ujhelyt, Sáros és Abauj-Tornában is óriási fürgeteg, órákig dült közben a zápor. Eperjesen elárasztotta az útcákat, Abauj-Szántón a villám gyújtogatott és két embert agyonütött. Bulgáriában a szlivnoi kerületben 500 hektár szőlőnél többet vert tönkre a jég. 22-én Nagy-Becsereken napszúrásból eredt haláleset fordult elő. Vihar volt az Adriai tengeren július 28-án, Nagy-Szombat vidékén pedig erős fagy.

Július végén Nagylakon arasznyi vastagságban fűtte a földet a lehullott jég, a melynek esése 12 percig tartott. A nagylaki meteorológiai észlelő állomáson a jégesőmérő egy □-méternyi fölületére 3456 drb esett, 15 nyomott belőlük egykettő kilogrammot, 3 alig fért be egy literes edénybe, az egyes szemek átlagos súlya 30 dekagramm, az alakjuk szinte buzogányforma és néhol háztetőcserepet is tördeltek. Grác környékén a hegyeket megint ellepte a hó egész a növényzet határáig.

Július 31-én borzasztó vihar dült Verseczen és környékén. Esti 6 óra tájt elsötétült az ég, a szörnyű orkán egész homoktengert zúdított alá a városra Deliblat felől, a szélvész fákat, házakat döntött, utána megeredt a jéggel vegyes fölhőszakadás. Az orkán ereje embereket tepert a földre, terhes szekeret forgatott föl; a megrongált épületek 40 embert súlyosan sebeztek meg, többet agyonütött, sok állat elpusztult; a búzakaralásokat, kereszteteket úgy szétszórta, hogy a tulajdonosaik összeszedni nem bírták. A szomszéd községekben is több az emberáldozat. Ugyanekkor nagy zivatár Sopronmegyében, Kövesden fölhőszakadás, Vas megyében Kemesen és Veszprémben Hosszúmező községek elúsztak.

A nyári nagy szárazság Turkesztánban 550 ezer drb szarvasmarhát ölt meg, a rá következő inségekben százával hullottak az emberek.

Augusztus 5-én Egerben és Hevesen volt nagy vihar. 6-án Temesvárt és Ujvidéken jéggel és fölhőszakadással. 7-én vihar Kölnben és Düsseldorfban. 9-én Boroszló mellett Neioseben napszúrás miatt snk katona halt el, az Alpokban hózivatár volt; Bozenben is havazott pár óra hosszant, a környék dolomit sziklát friss hó lepte el, Innsbruckban ellenben Föhü dühöngött, utána csakhamar hó

lepte a hegyeket. Gleichenbergben fölhőszakadás jéggel, Fehring mellett elvitte a víz a hidakat. Eperjesen és a Bodrogközben vihar volt jéggel.

Augusztus 12-én nagy vihar volt a Sárreuten és Füzès-Gyarmaton, tetők tépésével és jégesővel végződött. Varsó környékén borzalmas vihar vonult végig, 22 ember életét vette el. Eperjesen augusztus 15-én újra nagy vihar, ugyanúgy Torda-Szent-Lászlón is, a közlekedés Kolozsvár felé megszakadt. 17-én Koppenhágában volt nagy vihar, Christianiát meg elárasztotta a víz, alámosta a vasúti töltéseket. 17—19-én sok katonát kapott nap-szúrást, úgy hogy a gyakorlatokat be kellett szüntetni.

23-án Koppenhága mellett nagy zivatar volt jégesővel, 3 ember életét is veszítette Fühnen szigeten. Ugyanakkor Franciaországban is erős vihar. Münchenben és Berlinben óriási hőség, több ember belehalt a napszúrásba. A porosz fővárosban a lóvasút-társaság 16 lova veszett el miatta, 700 pedig kidőlt a munkából. Olaszországban 26-án Ferrantínoban 18 ember halálát okozta a nagy vihar kitörése. 28-án erős jégesés Bars-Verebélyen, 29-én délután 5—6 óra között nagy fölhőszakadás Irsán.

Szeptember 6-án a fogarasi hegyekben nagy hóesés, a közel városokban a hőmérő higánya 10 fokról hirtelen esett le 1 fokra. Veszprémben 13-án erős jégesés, ¼ óráig galambtojás nagyságú darabok hullottak. 15-én az Adrián fölfordított a bóra Cirkevnicza mellett egy vitorlás hajót, sok útas elveszett; Carlopago mellett törést szenvedett a viharban egy másik hajó. 17-én az éjszakai Atlanti óceánban volt rettenetes vihar, Bergennél nagy norvéghajó süllyedt el; ugyanekkor a Baltitengeren Polanger és Libau között 120 halász veszett a fölbőszült hullámokba. 21-én óriási jégeső Bozenben 15 perczig. Egész szeptemberben szokatlanul alacsony volt a Duna vízáltsa.

Október 13-án nagy szirokko-vihar az Adrián, 19-én Fiumében tört ki délelőtt nagy vihar, délben fölhőszakadás indult a városra, menekült előle mindenki, mégis több ember veszett el benne. Dornegg mellett átszakította a vasúttöltést, Delnice és Skrad között nagy sziklaomlást okozott, Drasztin falu tarthat tőle, hogy beomlik a mellette menő folyóba, annyira alámosta az ár. Zágrábban hasonló idő járt, 4 óra hosszant omlott a zápor, közbe diónagyságú jégszemek. Bécsben fölhőszakadás égzengéssel. Trieszt is annak a súlyát érezte, a vasútról vonatokat sodort le, Grácban hasonlóképp zivatar, nem különben Debreczenben.

Október 4-ik hetében több helyt cserebogarak jelentek meg; 23-án Szaloniki mellett nagy zivatar volt, a közel Zaliko folyó száraz medrében 50 utazó kereskedő éjjelezett s a hegységből hirtelen alárohánó víz úgy ott lepte őket, hogy csak 5-en birtak előle megmenekülni.

November 15-én Welkij Usztjang mellett a Szuchona folyó jege vizáradás folytán hirtelen ott hasadt meg, a hol több szekér vonult át rajta s a rianásba esett emberek közül 20-an veszték oda. A Kama és Dneper folyókat 20-án lepte meg a zajlás, 17 hidegfok mellett, 24-én nagy vihar volt a Lamanche csatornában, elsüllyedt egy angol hajó. 26-án villámlás és dörgés Szász-Beszercezen nyári záporral; Fiumében fölhőszakadás.

27-én havazott Svájczban, az alpi szorosokat eltorlaszolta és fölakadt miatta a postaközlekedés. Ekkor nagy vihar dúlt a Földközi tengeren és éjszakai Itáliában, megrongálta a hullámverés a genuai világító tornyot erősen, hajótörések is történtek. Rivierában is sok kárt tett, a Lugano tavon két gőzöst partra vetett. San Remo szintén sokat szenvedett, a hullámok elkaptak néhány gyermeket, csak ötöt lehetett megmenteni.

Ez a nap egész itélet volt Fiumében és Triesztben. Az előbbi helyütt nagy épületeket tett tönkre, az utóbbi városba pedig betört a tenger, ellepett utcákat, több ház beomlott. Zell am See környékén hó lepte a hegyeket, a völgyben mégis 18—20 fok volt a meleg. Eayhe idő Bécsben, a Szemeringen orkán, nálunk Badaconyban villámlás, dörgés, nyári

zápor 20 perczig. Sátoralja-Ujhelyt hasonlóképp, Bártfán pedig nagy eső után szivárvány. November végén Ujvidéken egész tábla földön ment kalásza az elhullott árpa, 20 fok melegben fölötté vigan énekelt a pacírta.

December 8-án éjjel hirtelen áradt ki Pétervárott a Néva folyó, 3 méteres emelkedésével elmerítette az alacsonyabb fekvésű városrészeket. Olaszországban Reggio-Emilia mellett a Secchio völgyet eltorlaszolta egy aláázott sziklatömeg, lecsuszamlásával összetört házakat, malmokat s a völgy patakját 30 m. mély, 1 km. hosszú tóvá dagasztotta.

13-án állott be a téli havazás Szepesben és a Mátrában, de Esztergomba nyári zivatar villámlás és menydörgéssel, jégesővel; Székes-Fehérvárott hasonlóan, de utána hirtelen esett a hőmérő nulla fokra. Bécsben ilyen idő 14-én déli 1 órakor jelentkezett, de akkora jéggel, hogy 1 cm. vastag rétegben takarta a földet. Nagy-Szombatban és Kun-Szent-Mártonban erős zápor. Bártfán nagy fagy, a Duna rohamosan áradni kezdett Németországban.

23-án szokatlan nagy hó a Tátrában, 27-én Duna-zajlás apadó vízzel.

Hanusz István.

IRODALOM.

¶ **Herman Ottóné könyve.** A magyar írók közt kiváló hely illeti meg Herman Ottónét. Előszóval játssza történeteit a magyar társaságban és kedves romantikájába erős érzék vegyül a reális iránt. Új könyvének is, mely most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában, ez a jellemző vonása. A kötet czime első hosszabb elbeszéléséből ered. Az Ember volt... megkapó történetében egy erős szenvedély romboló hatását látjuk, míg a többi három rövidebb elbeszélés a lélekállapotok finom rajzolására vall. Az író gondtal szőtt meséiben mindenkor figyelni látszik arra, hogy úgy a történetben, mint hőseinek cselekvéseiben lélektani ellentétek ne legyenek. Legjobban szereti a szenvedélyek festését, különösen az erősebb, romboló szenvedélyeket. A kötet kétségtelenül új híveket fog hódítani a jeles tollú írónőnek. Ára füzve 1 frt 40 kr.

¶ **Jakab Ödön elbeszélései.** Az élet a maga derűs és sötét képeivel legtöbb tárgyat szolgáltat az írónak. Jakab Ödön is tőle kéri új könyve meséit, ezért adta címéül: É l e t. Ő ott jár a magyar falu tiszta világában, mint eddig is legtöbb kötetével, a köztük oly nagy sikert aratott Székely történetekkel is. Azoknak az egyszerű embereknek érzései ihletik meg, akiket írónk közül igaz valójukban oly kevesen ismernek. Jakab Ödön történeteiben érezzük a magyar föld szűz talaját. A Szövérdi Miklós, Sebestyén Tamásné, Pál János, a szegény beteg Esztiike alakjai onnan sarjadztak, az író látja őket és fantáziája színes ecsetjével színezte ki érzéseiket, szenvedélyeiket. De ott is, ahol eltér egyszer másszor a falutól, a magyar udvarházak kedvéért teszi csak, ahova szívesen látogathat, hisz ott is minden magyar; az emberek nemes érzéseikkel, egyenes gondolkodásukkal oly elütők a századvég városi gondolkodóitól, Ime az író tárgyköre, történeteinek világa. Akik az irodalmi divatok forgatagában jó izlésüket, érzéseik tisztaságát megőrizték; sok gyönyörűséget fognak találni Jakab Ödön novelláiban. A kötet Neogrády Antal rajzolta szép czimképpel jelent meg és ára füzve 1 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Nemesszivű adományozás.** Muraközy József ügyvéd, földbirtokos, a legnemesebb intenczióktól áthatva, a helybeli ev. ref. egyháztanácsához egy 12 ezer koronáról szóló takarékpénztári könyvet küldött be azzal, hogy a jelzett összeg, mint az ő alapítványa, kezeltetvén, annak évi kamatai felerészben az ev. ref. főiskola ösztöndíjainak szaporítására, — másik fele pedig mindig egy kezdő iparos felségelésére fordítottassanak. A nemes tett önmagán hordja az elismerés koronáját.

— **Hivatal-vizsgálat.** F. hó 21 és 22-én Beniczky Ferenc főispán úr elnöklete alatt a számonkérőszék hivatalvizsgálatot tartott a törvényhatóság összes hivatalosztályaiban. Mint a bizottság által fölvetett jegyzőkönyvből kitűnik, az összes ügyosztályoknál példás rend és munkásság találtatott, a miért a bizottság külön elismerésben részesítette a kapitányi hivatalt és árvaszékét.

— **Kaszinói estélyünk,** a melyeket az egyesület vigalmi bizottsága folyó hó 18-án rendezett, fesztelen családiasága által sorakozott régi jóhírű estélyeinkhez. Társaságunk elittéje, hölgyközönségünk virágja adott egymásnak találkozó, a melyből csak az hiányzott, hogy tisztikarunk nagyobb számmal lett volna jelen. Egyébként ha tánczosokban némi hiány látszott is, pótolta a jelenlevő aranyifjúság és fiatalabb házas-emberek jókedvű vállalkozása, a kik fiatalos hévvel és tüzzel járták reggelig a táncot. A jelen volt hölgyek névsorát a következőkben közöljük: Adler Irénke (Temesvárról), Borsodi Jolán (Gömörből), Hanthó Auróra, Jablonszky Anna (Gallicziából), Balázsfalvi Kiss Emilke, Balázsfalvi Kiss Irén, Kovács Vilma, Laukó Rózi, Nyiri Vilma, Nagy Teruska, Szalontay Gizella; továbbá: Adler Imréné, Báro Eötvös Lászlóné, Éder Károlyné, Györfy Balázsné, Hübl Emilné, Kapy Lajosné, Katona Józsefné, Katona Mihályné, Kazinczy Lajosné, dr. Kecskeméti Lajosné, dr. Kiss Jánosné, Kiss Béláné, Balázsfalvi Kiss Judit, Balázsfalvi Kiss Ferenczné, Koricsánszky Jánosné, Kovács Istvánné, Nagy Lajosné, Pacsu Mihályné, Papp Sándorné, Papp Györgyné, Szalontay Sándorné, Szarka Istvánné, ifj. Tóth Istvánné, Tóth Kálmánné, Zimay Mariska úrhölgyek.

— **Felolvasás.** Dr. Horváth Ádám országgyűlési képviselő úr f. hó 26-án vasárnap este 7 órakor az iparos ifjak önképző egyesületében felolvasást fog tartani, melyre az egyesület pártoló és rendes tagjait és az érdeklődő t. közönséget ez úton is tisztelettel meghívja az egyesület elnöksége.

— **A Kecskeméti Kerületi Betegsegélyző Pénztár** folyó évi márczius hó 5-én délután 3 órakor, a városháza bizottsági termében tartja VI. rendes évi közgyűlését. A közgyűlés tárgyai lesznek: 1. Az igazgatóság pénztári jelentése. 2. Az igazgatóság által szerkesztett s a felügyelő bizottság által megvizsgált zárszámadások fölötti határozat-hozatal. 3. A felügyelő-bizottság idevonatkozó jelentése. 4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése. 5. 1 igazgatósági póttag és 6 felügyelő-bizottsági tag választása. 6. Hirdetések közlésére szolgáló lapok kijelölése. 7. Esetleges indítványok tárgyalása.

— **Uj tarifa.** A kecskeméti—fűlőpszállási vonalon, a kereskedelemügyi miniszter engedélyével 1899. évi márczius 1-én új díjszabás lép életbe, mely a réginel jóval olcsóbb lesz. Így a kecskeméti átmenetben Helvétiaig 100 kg. súly után 42, illetve 34 kr. helyett jövőre 29, illetőleg 24 kr., — Izsákon 81, illetve 61 kr. helyett 64, illetőleg 51 kr. lesz fizetendő. A díjtételek leszállítása mindenesetre emelni fogja a vasút teherforgalmát, hogy azonban a személyforgalom is nagyobb legyen, igen helyesen cselekedne az igazgatóság, ha a személyforgalom díjtételeit is megfelelő módon leszállítaná.

— **A Katholikus Egylet,** — a mely f. hó 1-én új otthonába, a r. kath. egyház Kossuth-téri palotájába költözött f. hó 19-én felszentelési ünnepélyt tartott, a mely alkalommal Bogyó Pál apátplébános úr megáldván a helyiséget, Kada Elek polgármester úr magas szárnyalású beszédben jelölte meg az igaz kereszténység szeretetét hirdető kötelességeit s az egyesület tagjait hazafias működésre hívta föl. Szólt még Toldy Jenő s. l. elkész. úr, az egyesület elnöke, a ki az egyesület humanus céljait fejtegetvén, ígérte, hogy abból a politikát számúzni fogja.

— **Meghívás.** Koricsánszky János úr által, a Gazda-kör helyiségeiben folyó évi márczius hó 5-ik napján délután 3 órakor. a szövetségéről tartandó felolvasásra a gazdaközönség meghívatik.

— **A Kecskeméti Izr. Jót. Nőegylet** f. hó 26-án d. u. 2 órakor tartja meg az évi rendes közgyűlését, a hitközség tanácstermében.

— **„A Gyurkovics-lányok”**, Herczeg Ferencz életképe zajos sikerrel került színre nálunk is. A darab tulajdonképp párbeszédre szedése és jelenetezése Herczeg F. népszerű könyvének, az érdeklődés az újdonság iránt érthető tehát. A négy felvonásban azt látjuk, hogy Radványi ezredes, fia helyett, miként hódítja el Kata, Sándorffy képviselővel miként véteti el magát Sári, a Radványi fiú miként jut Ellához és Horkay Feri, a parthiek nyélbeütésének fő tényezője, miként nem menekülhet Miczitől. A többi Gyurkovics-lány még bábuval játszik. Az egyes felvonások mind különálló egészet képviselnek és csak Horkay Feri intrikája, a lányok főkötő alá juttatása érdekében, fűzi őket valahogy egymáshoz. Az első és második felvonást még az ezredes féltékenykedése is összefűzi, de erről aztán nincs több szó. A közönség mind végig jól mulatott, mert ügyes ötlet és nevetető helyzet van bőven a Gyurkovics-portán, az ezredes nyári lakában, a lányok hálószobájában és a negyednapos lakodalmon lejátszódó felvonásokban.

— **A Kereskedő Ifjak Egyesülete** folyó hó 12-én tartotta meg rendes évi tisztújító közgyűlését, melyen úgy a tisztviselők, mint a vál. tagok az új alapszabályok értelmében a következő három évre lettek megválasztva. Elnök: Brachfeld Emil, alelnök: Steiner Mihály, titkár: Erdélyi Árpád, Rothausz Miksa, jegyző: Ségner Pál, II. od. jegyző: Feuerman Aladár, pénztárnok: Kohn Lipót, ellenőr: Gichner Miksa, könyvtárnok: Schönberger Adolf II. od. könyvtárnok: Szőke Sándor, ház-nyag: Bleyer Béla. — Választmányi tagok: Aszódi József, Anika Lajos, Benkő István, Feldstein Dezső, Fejér Ferencz, Fenyvesy Ignác, Gichner Jenő, Gross Lajos, Galandauer Adolf, Kovács Jenő, Lovasy Zoltán, ifj. Nád Nándor, Pártos Dezső, Russ Gyula, ifj. Reiner Károly, Rózsa Antal, Steiner Sándor, Schwarz Adolf, Sági István, Sárközi Imre, Schwarz Sámuel, Spitzer Miksa, Wieselmann Mór, Bleyer Ferencz. — Választmányi póttagok: Héber Árpád, Széles Jenő, Szily Imre, Daubner Gyula, Buchwald Jenő, Szokolay Sándor. — Számvizsg. biz. tagok: Tauber Bernát, Pataky Bertalan, Büchler Zsigmond.

— **Jótekonycélú előadás.** Márczius hó 2-án — csütörtökön — a Jótekonyc Nőegylet javára egy kedves zenéjű hatásos operette a „Nebántsvirág” kerül színre, melyre ez uton is felhívjuk t. közönségünk figyelmét.

— **Ujtás.** A városi közgyűlési terem elnöki asztala két remekművű, styllszerű tárggyal szaporodott. Ugyanis nagy műizléssel bíró polgármesterünk, egy antikyszerű magyar motívumokkal ellátott diszesengettyűt és tintatartót készítettett az elnöki emelvényre, a melyekre a város legrégebbi — Szent Miklós püspököt ábrázoló — és a jelen legi peosétjét alkalmazta diszes keretben. A két remek műtárgy kellő feltűnést keltett.

— **A Rongyos-Egyesület** céljaira a Kereskedelmi Kaszinó öt forintot adományozott. Fogadjja érte az Egyesület hálás köszönetét.

— **Színházi heti-műsor.** Vasárnap, február 26-án, páratlan szünetben „A Gésák”. — Hétfőn, február 27-én, páros bérletben: „Dreyfus kapitány”, először, újdonság. — Kedden, febr. 28-án, páratlan bérletben: „Dreyfus kapitány”, újdonság. — Szerdán, márcz. 1-én, páros bérletben: „Cornevillei harangok”. — Csütörtökön, márcz. 2-án, páros szünetben: „Nebántsvirág”, a Kecskeméti Jótekonyc Nőegylet pénztára javára. — Pénteken, márcz. 3-án, páratlan szünetben: „Gyurkovics lányok”, népelőadásul. — Szombaton, márcz. 4-én páratlan bérletben: „Dolovai nábobleánya”, (Csongoryval mint Bilitzky). — Vasárnap, márcz. 5-én, páros szünetben: „Unatkozó király”. — Csiszér Sárka, Csiszér Kálmán tanítványa, „Gyurkovics lányok” Miczike szerepében mutatja be a közönségnek tanulmányai eredményét; ez alkalommal lép fel először nyilvánosan.

— **Robbanás a Royalban.** Folyó hó 19-én a Royal-szálloda kávéház-termeiben az új acetylin-világításra szolgáló lámpa nagy zajjal fölrobbant, anélkül azonban, hogy a jelenlevők ijedségén kívül egyéb bajt okozott volna. Ez is egy intő példa, hogy a kellőképp ki nem próbált világító anyagok alkalmazásától óvakodjunk. A Royalból is a némiképp költségesebb, de teljes biztonságot nyújtó villanyvilágítást kiküszöbölték s helyette a személybiztonságot mindenkor veszélyeztető acetylin világítást hozták be. Reméljük, vendéglőseink és kereskedőinknek ezzel a veszedelmes figyelmeztetéssel elmegy a kedvük a hasonló próbálgatásoktól s megmaradnak a tiszta, teljes biztonságot nyújtó villanyvilágításnál.

— **A Polgári-Körnek** folyó hó 12-ikén tartott felolvasó estélyén közreműködtek: Kézsmárczky Róza k. a. kiváló czimbalom-játékkal, Körmöczy Ilonka k. a. és Oláh Gyula joghallgató úr remekül előadott dialóggal, Nemesszeghy István zenetanár úr kitűnő hegedű-játékkal és Bóka Papp Kálmán úr talpraesett szavalattal. Nevezett úrhölgyeknek és uraknak a Polgári-Kör irányában tanúsított ezen lekötelező szives készségükért ez úton is hálás köszönetét nyilvánítja a választmány nevében Tormássy Sándor, elnök.

— **Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás** magyar osztálya iránt kielégítő érdeklődés mutatkozik iparosainknál és mezőgazdáinknál, a bejelentések kellő számban érkeznek be és már kevés terület áll rendelkezésre. A m. kir. kormánybiztosság közlése, hogy a terület beosztása és az installációs munkálatok érdekében, a bejelentési ivateknek folyó évi február hó végéig való beküldése kívánatos és a bejelentések elfogadása ezen időn túl nehézségbe fog ütközni; figyelmébe ajánljuk ezen körülményt azoknak, a kik résztvenni szándékoznak, de részvételüket még nem jelentették volna be. Bejelentési ivatek a kormánybiztóságnál vagy a kereskedelmi és iparkamaránál rendelkezésre állanak.

— **Halálra ítélt rablógyilkos.** F. hó 23-án volt megújított tárgyalása a kecskeméti kir. törvényszék előtt annak a mult év júniusában véghetetlen kegyetlenséggel elkövetett rablógyilkosságnak, a mely alkalommal Antal Szitári Pál újkécskei suhancz a kecskeméti határban Feldmayer Ábrahám újkécskei szatocot és kocsisát Hegedűs Józsefet meggyilkolta. A gyilkosság hajmeresztő részletei abban az időben közölte lapunk. Ez ügyben a mult év augusztus 19-én volt a végtárgyalás, a mikor a törvényszék őt kötélt általi halálra ítélte. Védőjének föllebbezése folytán azonban a kir. tábla az ítéletet feloldotta s a vádlott elméjének megvizsgálását s ezzel kapcsolatban új tárgyalás megtartását rendelte el. Az új tárgyalás 23-án tartatott meg, a mely alkalommal felolvastatott az igazságügyi orvosi tanács véleménye, a mely a vádlott elméleti állapotát hosszú időn át megfigyelve, constatálta, hogy a vádlott, a ki iskolába sohase járt, teljesen nyugodt, ép elméjű, semmi abnormitást rajta észlelni nem lehet, a hozzá intézett kérdésekre szabatos, öntudatos, összefüggő választ adott, soha semmiféle elmebetegségben nem szenvedett, sem most nem szenved. Szóval a gyilkost teljesen épelméjűnek találták. Ehhez képest az új tárgyalás nyomán a szándékos gyilkosság és rablás büne megállapítván, a királyi törvényszék Antal Szitár Pált kétrendbeli gyilkosság és rablás büntetésében bűnösnek ítélvén, őt kötélt általi halálra ítélte, a melyben a vádlott is megnyugodott; a védő ezzel szemben enyhítésért föllebbezett.

— **A református főiskola** átellenében levő keskeny útzáról sok ének szólt már lapjainkban. Ez az útea első sorban arról híres, hogy mindig tisztátalan, másodsorban, hogy kis esőben is feneketlen sár képződik benne, — de legfőbb hibája az, hogy nagyon is keskeny. A villanyoszlopok föllállításával a közlekedést még inkább akadályozzák úgy hogy nap-nap után elvontatják a kocsik a villanyoszlopokat. Jó lenne már egyszer, ha erre az útzárra nézve lenne valami javaslata a mérnöki hivatalnak.

— **Csongori Mariska és Aristophanes?** Csongori Mariska tánczáért és énekéért a „Gésák”-ban közönségünk apraja nagyja lelkesedik. Még mi, a klasszikusokért rajongó öregek is. Hisz, amit görög régiségtudományunkkal Thespis és utóda, Phrynichos tánczos, énekes és szavaló csapatairól meg sem igen tudunk érteni, azt a csonkinában s a drót-majom tánczában pompásan ellejti ő nekünk. Tanum rá Aristophanes. Arany János remek fordítása szerint, mely nem oly pikáns, mint az eredeti:

Járván a régít, még Thespis korából;
Ő megmutatja, letánczolja mindet.

Szinte hallom, hogy az ötödik ujrázásra fel-sóhajt Philokleonnal:

Derekam csavarul, az inam rándul;
Milyet roppan! a nyakcsigolyám

S a publikum ifjúsága oda sugja neki Xanthiassal:

Rúgd ki alólad lábod az égig!

Mire ő, god bye! mondhatná:

Most, most pörög ám tagom és izem,
Forog a csuklóban a bütke!

És a karral rázengjük valamennyien:

Nosza, mind adjunk helyet . . .
Hogy egész kénynyel orsózhasson itt, csigamódra
[forogva előtünk.]

A gyors lába körben mozogjon,
Ropja ki iziben a Phrynichos-ugróst,
Hogy a nézők ajgassanak, látván a lábakat fenn.
Fordul! Karikára pereg! Veri hasát. . . .
Lábát hajgálja. . . . Bugócsigát utánoz! stb.

Még a riadó tapsot és kihívást is Aristophanesnél találok:

Hanem már ki, elé szaporán, tánczolni ki így szeret!

Ilyen klasszikus tanubizonyosság után dehogy merném többé gimnázista fiaimat lebeszélni a „Gésák” megnézésétől. (Beküldetett.)

— **Számadás és nyilvános köszönet.** A Róm. Kath. Legényegylet farsangi multságát a Beke féle helyiségben f. hó 5-én tartotta meg, a melyen bruttó bevétel 307 kor. és 26 fillér volt, ezzel szemben a kiadás 263 kor. és 88 fillér. Tiszta jövedelem 43 kor. és 38 fillér. Fölülfizetni sziveskedtek: Biczó Gyula (Debreczen) 5 frt tisz. Toldi Jenő 1 frt 60 kr., ifj. Németh Antal 1 frt 20 kr., tisz. Trummer Ferencz, Diószeghi József, id. Németh Antal, Kovács Ferencz, Tóth Mihály, Domokos Ferencz, Rehák István 1-1 frt, Szabó László 60 kr., Bodor Antal, Váci Bálint, Gyuris Sándorné, Emödi András, Dömötör István, Farkas János, Rehák János és tisz. Vargha József 50—50 kr., tisz. Petter Géza, Somodi Pál, Gedai János 40—40 kr., Bagi Lajos 30 kr., Sörös József 20 kr. — Köszönetet mond *a Rendezőség.*

— **Köszönetnyilvánítás.** A Kecskeméti Kovács-Ipartársulat multságán felülfizetni sziveskedtek: Gyeness Gyula 5 frt, Benkő Sándor, Laczi Sándor, Tercsi István, P. Fekete István, Kézsmárczki Károly 50—50 krt, Rankov József, Danics Kálmán, Cs. Kovács József Cs. Kovács Józsefné, Mányoki Elek 40—40 krt, Csóó Sándor 30 kr. Összesen: 9 frt 80 kr. Fogadják az Egyesület szives köszönetét.

Felelős szerkesztő: Ifj. TÓTH ISTVÁN.	Laptulajdonos: A KECSKEMÉTI SZABADELVŐ PÁRT.
Szerkesztőtárs: Dr. NAGY MIHÁLY.	Kiadó: TÓTH LÁSZLÓ.

NYILT-TÉR.

E rovatban közöltékért nem felelős a szerkesztőség.

Báli selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként, — valamint fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szin és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak postabér- és vámmentesen, valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek, Henneberg G. selyemgyára** (cs. és k. udvari szállító) Zürichben Magyar levelezés Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. 4

NYILATKOZAT.

Több rendbeli olyan eset jutott tudomásomra, hogy velem semmi néven nevezendő összeköttetésben nem álló kereskedők gazdasági és egyéb magféléket, különösen répamagvakat mint Mauthner-féle magvakat hoznak forgalomba.

Emiatt kötelességemnek tartom, egyrészt a gazdaközönség tájékoztatásul másrészt a magszükségletüket nálam bevásárló kereskedők érdekeinek megvédéseül kijelenteni, hogy a vidéki ismételadókknál csak azon gazdasági és kerti magvak tekinthetők valóban czégmentől származóknak, melyek vagy

az én ólomzárammal, * * *

vagy egy álló

* * * * * medvét jelképező törvényszéki bejegyzett védjeggyel, vagy mindkettővel ellátott zacskókban vagy zsákokban vannak.

MAUTHNER ÖDÖN,

cs. és kir. udvari szállító

69-2-2

mag-nagykereskedés.

Budapest, VI. Andrásy-út 23. sz.

Hirdetmény.

A Nyiri erdő alatt kellő gazdasági épületekkel ellátott

56 hold szántóföld

örökáron eladó, esetleg haszonbérbe is kiadó.

Urihegyben, a Szélesközön levő, jókarban tartott

8 hold gyümölcsös szőlő,

valamint a kistói vasúti megálló közelében levő **2 hold akáczos erdő örökáron eladó.**

60 3-2

Saját termésű ó-barackpálinka és ó-vörös-, valamint egyéb fajborok. — továbbá a legnemesebb fajú gyümölcsoltványok, gyökeres és sima szőlővessző nagymennyiségben van eladó.

Értekezhetni özv. Katona Istvánné tulajdonosnővel, III. t. Széchenyi-tér 9. sz.

Kiadó lakás.

V. tized, Temető-kis-útoza 215.

szám alatti 2 útczái, 1 udvari és előszoba, konyha, éléskamra, pince, fűskamrák és padlásból álló

l a k á s,

külön udvarral, **május elsejére kiadó.**

Értekezni lehet ugyanott, a tulajdonossal.

76 2-1

865-1899. tkvi sz.

Önkéntes árverési hirdetmény.

A kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy *Darányi Ferencz* ügyvéd, mint *Hacker Mór Fia cég* csődtömeg-gondnokának kellően felszerelt kérvénye folytán a kecskeméti 7886 sz. tjkben A + (1032. 1033 - a) hrsz. alatt foglalt és Hacker Lajos néven álló, a Hacker Mór Fia cég csődtömegéhez tartozó ház és beltelek egészben 3600 frt becsárban — az 1881. év LX. t. cz. 204. és 205. §-ai értelmében — a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkéntes bírói nyilvános árverés útján az **1899. évi június hó 5-ik napján** d. e. 9 órakor mint egyetlen határidőben, e kir. törvényszék telekkönyvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen az egyidejűleg megállapított s a hivatalos órák alatt e telekkönyvi hatóságnál, valamint Kecskemét város házában megtekinthető feltételek mellett, a kikiáltási árul is eladatni fog.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási árul szolgáló becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban, a kiküldött kezéhez bántpénzül előre letenni.

Kelt Kecskeméten, a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál 1899. évi február 11-én.

Kapy,

73 1-1

kir. tszéki bír.

Házbérlet.

A **Halasi-főútozán**, I-ső tized 20. szám alatt fekvő

h á z,

folyó évi **május hó 1-től**

haszonbérbe kiadandó.

Közelebbi értesítést ad **helyben** tek. **Zombory László** úr és **Budapest**en, VIII., Röck-Szilárd-útcza 3. szám alatt a **tulajdonos:**

78 2-1

Horváth Béla.

1020-1899. tkvi szám.

Arverési hirdetmény.

A kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a *Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesületnek*, úgy *Farkas Lőrincz* csatlakozott végrehajtónak *ij. Borson Antal* elleni 750 frt, 35 frt és 71 ft 46 kr és jár. iránti végrehajtási ügyében az Alsó-Alpári 168. sz. betétben s nevezett végrehajtást szenvedő tulajdonosul felvett A I. 1-10. rsz. alatt foglalt ingatlanok és tartozékaik 160 frt becsárban. — A II. 1-2 hrsz. a. foglalt ingatlanok és tartozékaik 160 frt becsárban, — a III. 1. rsz. alatt foglalt szőlő és tartozékai 562 frt kikiáltási árban és mindannyi egészben külön külön az **1899. évi május hó 27-ik napján** d. e. 9 órakor, mint egyetlen határidőben Alpár község házában megtartandó nyilvános árverésen az egyidejűleg megállapított s a hivatalos órák alatt e tkvi hatóságnál, valamint Alpár község házában megtekinthető feltételek mellett a kikiáltási árul is eladatni fog.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási árul szolgáló becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez bántpénzül előre letenni.

Kelt a kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1899. évi február 14. napján.

Kapy,

74 1-1

kir. tszéki bír.

Kiadó bolthelyiség és lakások.

A Beretvás-szálloda mellett, jelenleg *Bauer Gusztáv helyisége* bármelyik órában **bérbeadó.**

A városháza melletti *Héjjas-házban* 2 bútorozott szoba legényszobával és 3 lóra való istállóval, *február hó 1-ére*, — és a Jókai-útczában levő *Darányi-féle házban* 5 szoba — mellékhelyiségekkel — **bérbeadó.**

Bővebb felvilágosítás nyerhető a **Beretvás-szállodában.**

369 2-10

HIRDETÉSEK.

!!Eladó ház és fűszerüzlet!!

A **Nagykőrösi-útoza 2-ik szám** alatti jó karban levő

h á z,

az abban fennálló

fűszerüzlettel,

— vagy anélkül — **szabadkézből**

e l a d ó.

Értekezni lehet ugyanott

Romhányi Sándor

77 2-1

fűszerkereskedővel.

Kiadó lakás.

Özv. **Ferenczy Jakabné** úrnő V. t. **Klapka-útcza 179. sz.** alatti házában egy lakás — 3 útczái szoba és a szükséges mellékhelyiségekkel — azonnal kiadó. Értekezhetni ugyanott.

50 2-2

!!!Mangalicza-süldő!!!

Dobrihátán 156 drb fehér, kondor, vészen átment 1 éves, hizlásra alkalmas, herélt, páronként ezidőszerint 107 kiló súlyú mangalicza-süldő eladó. —

Vasút-állomás: *Szatmár.*

Posta és távirat: *Sárköz-Újlak.*

NAGY GÉZA,

69-2-2

földbírókos.

Egyéb különlegességek:

Író- és másoló-tinták.

Vizmentes **BÖRKENŐCS.**

„VANDOL” szabad. talpvédő. Ércztisztító pép. Arany- és ezüsttisztító szappan.

Börlack

Lószerszám pép.

Fegyver- és patkószir.

A sok értéktelen utánzások miatt kérem nevemre ügyelni.

A világon a legjobb fénymáz!

Aki a lábellenjét szép fényessé és tartóssá akarja tenni, csak

Fernolendt-fénymázat

vásároljon; a világos lábellenkekhez pedig **Fernolendt féle természetibőr-crémot.**

Mindenütt kapható.

56

Cs. kir. szabad.

40-3

A gyár alapított **Bécsben, 1832. évben.** Gyáriraktár: **WIEN, I., Schulerstrasse 21.**

St. Fernolendt.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palack az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van védve.

Eddig fölülmulthatatlan!
Maager Vilmos-fele valódi, tisztított

MAAGER VILMOS-tól, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama esetekben, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását elakarja érni. — Egy üveg ára 1 frt és kapható a gyári raktárban Bécsben, III/3. ker. Heumarkt 3., — valamint az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárában.

Kecskeméten: **Katona Zsigmond** gyógyszerész úrnál,
Nyirády László és **Pataky György** urak kereskedésében.

Főraktár és fő-elárúsítás az osztrák-magyar monarchia részére:

MAAGER VILMOS, Bécs, III/3. ker., Heumarkt 3.

330

Utánzásokat a törvény üldözi.

24-17

Kiadó lakások.

Özv. Dékány Imréné házában, **Kőrösi-nagy-útca 20-ik** szám alatt, az emeleten két rendbeli **lakás május hó 1-re kiadó.**

A Függszázados által birt 5 szoba erkélyvel, cselédszoba, éléskamra (speiz), padlás, pincze és istállóból áll.

A másik, melyet dr. Gerstl Lambert ezredorvos lakik, áll: 4 szoba, cselédszoba, éléskamra, pincze s padlásból.

Mindkét lakás csinos villany-csillárok-kal van felszerelve és külön-külön üveg-, zárt folyosókkal, — úgy szintén közös mosó-konyhával.

Ugyanott az udvarban **egy földszinti lakás** (2 szoba, konyha, éléskamra, pincze és padlással), **május 1-re** — a közös mosókonyha használatával — **kiadó.**

Értekezni lehet a fenti szám alatt egész nap.

34 ?-5

992—1892. tkvi szám.

Önkéntes árverési hirdetmény.

A kecskeméti kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a „Kecskeméti Első Gáz-keményítő- és Cziriz-gyár Részv. társ. Felszámolásban” részéről a felszámoló által 137/1899. tk szám alatt beadott névalírás tekintetében hitelesített önkéntes árverési kérvénynek az 1875. évi XXXVI. t. cz. 112. §. 2. bekezdése és az 1881. évi LX. t. cz. 204., 206. §-ai alapján hely adatván, a kecskeméti 1596. sz. tjkben A+1794. hrsz. alatt és a kecskeméti 963. sz. tjkben A+1795. hrsz. alatt foglalt és a fent nevezett részvénytársaság nevében álló házak és beltelkek egészben tartozékaikkal együtt, és pedig az előbbi 1200 frt, az utóbbi pedig 2400 frt kikialtási árban annak megjegyzésével, hogy ez időszert mindkét ingatlan tehermentes, az **1899. évi május hó 29-ik napján d. e. 9 órakor**, mint egyetlen határidőben, e kir. törvényszék telekkönyvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen az egyidejűleg megállapított s a hivatalos órák alatt e tkvi hatóságnál, valamint Kecskemét város házában megtekinthető feltételek mellett eladatni fog. Egyik ingatlan sem adatik el azonban 3500 frton alól.

Venni szándékozók tartoznak a kikialtási árul szolgáló becsár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban, a kiküldött kezeihez bánatpénzül előre letenni.

Kecskeméten, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál 1899. évi február hó 6-ik napján.

Kapy,

kir. tszéki bír.

72 1-1

40

Ház-eladás.

?-5

V-ik tized Tehén-útca 257-ik szám alatti **ház szabadkézből eladó.** — Van a házban 4 szoba, 2 konyha, 2 kamra, 2 lóistálló, 1 disznóhizláló és 1 pincze.

Értekezni lehet **Dékány Pál** tulajdonossal, V. t. Klapka-útca 170-ik sz. a.

75 1-1

Kapy,

kir. tszéki bír.

Homoki szőlőtelepítőknél igen fontos!

Homoki szőlőtelepítőknél igen fontos!

A cég 17 év óta áll fenn sok nemes és vadoncz csemetét szállított Horvát-, Szlavonország, Bosznia Cseh-, Morvaország, Galiczia, Bukovina, Stájerország, Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szeczia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezúttal 500.000 db; vadoncz-állománya 8 millió A cég évenként 4500—5000 rendelőnek küld szállítványokat. A gyümölcsfa-iskola t-ljesen homok talajon létesült s így az főként a **homoki szőlőtelepítőknél kincses háza** azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kerülő fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülönbön a lapos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakódás vagy túlságosan kövérített talajban állittatik elő. A gyümölcsfajok boldogult **Bereczki Máté** mezőkovács házi hírneves telepéről valók. Ugy magasderékű, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszi barack, kajszin-barack, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió, és eperből. Az 1-2-3-4 éves, gaz lag gyökerű, fajhiteles, igen szép csemeték, darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák drbja 45-60 kr. Nagyban vételnél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fent irt gyümölcsfajokból táblaírítás folytán 1-2-3-4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2-5-7-10-15 krért melyek gazdag gyökérzetüknel fogva főként nagybani telepítsekhez óleoságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadonczai is bármily számban és erősségben megrendelhetők a fent irt cégnél. A gazdag gyökérzetű vadonczok 1000-re azok erőssége szerint 5 frt 85 krtól 19 frtig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15% engedmény. — Levél-czim:

Unghváry László gyümölcsfa-iskolája, Czepléden.

Tessék árjegyzéket kérni!

306 10-9